Líofacht na léitheoireachta

Cad é atá i gceist leis an straitéis seo?

- Is droichead í líofacht na léitheoireachta idir aithint focal agus tuiscint (Pikulski & Chard, 2005).
- Is gá líofacht na léitheoireachta a theagasc agus a chleachtadh le léitheoirí a dhéanamh neamhspleách agus leis an tuiscint a ardú.
- Ní gá go mbeadh páistí ag léamh os ard i ngach ceacht léitheoireachta (níl ann ach le líofacht a chleachtadh sna ceachtanna seo).
- Tá nasc idir an léitheoireacht os ard agus an léitheoireacht chiúin (neamhspleách).
- Is straitéis í seo atá éifeachtach sa chéad agus sa dara teanga, mar sin, má fhorbaítear i nGaeilge í beidh na léitheoirí ag cur leis an straitéis i nGaeilge agus i mBéarla.

Cén fáth a múintear í?

- Nuair a léitear téacs arís agus arís eile cuirtear le tuiscint, forbairt foclóra, foghraíocht, tuiscint ar ghramadach, úsáid chomhréir na Gaeilge, muinín an léitheora agus go leor leor eile.
- Má léitear sliocht nó alt arís agus arís eile don chleachtadh líofachta aistríonn an scil a bhaineann leis sin go sleachta agus ailt eile. Tá fianaise ann chomh maith go n-aistríonn na buntáistí a bhaineann leis go teangacha eile!

An straitéis a mhúineadh

Is féidir líofacht na léitheoireachta a theagasc tríd an athléamh. Tagann feabhas ar an léitheoireacht gach uair a léitear téacs. Baineann líofacht sa léitheoireacht le **luas agus prosóid**. Sa chás seo ciallaíonn prosóid iontonú agus béim chuí sa léitheoireacht os ard. Nuair a léitear téacsanna arís agus arís eile cuirtear feabhas ar an luas. Le prosóid a fheabhsú dírigh aird ar phoncaíocht, ar fhrásaí agus ar leagan amach an téacs.

(Cur chuige céimnithe)

1 . Múnlaigh

- Léigh os ard.
- Smaoinigh os ard mar léitheoir. Cuir ceisteanna a léiríonn tuiscint.

2. Mínigh

- Ainmnigh an straitéis.
- Mínigh cén uair agus cén fáth a n-úsáidtear í.

3. Cleachtadh le tacaíocht

- Léigh an téacs arís le macalla/go córúil le rang/grúpa.
- Dírigh aird ar phoncaíocht, ar ghuth agus ar iontonú.

4.**Cleachtadh neamhspleách**

- Daltaí ag úsáid na straitéise leo féin, ag athléamh le chéile.

5. Athmhachnamh

- Plé: *Ar chuidigh an straitéis leat?*

Gníomhaíochtaí molta

- Pléigh ranga le téacs samplach. Na gnéithe líofachta a phlé.
- Bain úsáid as téacs atá briste ina chodanna do léitheoirí le sealanna a ghlacadh agus leis an léitheoireacht a chleachtadh le chéile.
- Bain úsáid as Dráma Léitheoireachta le hathléamh a spreagadh le grúpaí.
- Tabhair an Dráma Léitheoireachta do ghrúpa, ag tabhairt páirteanna cuí do gach léitheoir. Léigh an téacs ar fad go córúil/le macalla mar chéad chéim. Dírigh aird ar phoncaíocht, ar ghuth, ar iontonú agus ar bhéim chuí sa léitheoireacht. Ansin lig do na grúpaí an téacs a léamh agus a athléamh leis an léitheoireacht a fheabhsú.

Teanga úsáideach don rang

Luas compordach mar a bheadh caint nádúrtha ann, léirigh an phoncaíocht sa léitheoireacht, déan athléamh, léirigh guth/iontonú/airde sa léitheoireacht.

Cad é atá le déanamh ag na páistí?

An bhfuil na páistí:

- ag úsáid na straitéise go feasach?
- ag úsáid teanga chuí?
- ag míniú a smaointeoireachta?
- ag úsáid fianaise ón téacs?
- ag léiriú scileanna neamhspleácha?

Leideanna don mhúinteoir

- Ná múin an iomarca straitéisí ag an am céanna.
- Fill ar an straitéis go rialta.
- Ní gá gníomhaíocht scríofa gach uair.
- Úsáid plé ó bhéal go minic.

Príomhphointe

Is é an sprioc ná go roghnóidh daltaí an straitéis go neamhspleách agus iad ag léamh. Roghnóidh siad an t-athléamh le cuidiú leo téacs a thuiscint agus téacs a léamh níos fearr.

Áiseanna sa rannóg seo

Tá sampla sa chaibidil seo de Dhráma Léitheoireachta bunaithe ar scéal na muc beaga. Is féidir páirteanna a thabhairt do pháistí a oireann dá riachtanais.

Tabhair faoi deara go bhfuil;
téacs dúshlánach ag na carachtair Mamaí Muc agus Marcas Muc,
téacs ag meánleibhéal ag Máire Muc agus ag an Uasal Mac Tíre
téacs ag leibhéal tacaíochta ag Micilín Muc.

Na Muca Beaga agus an Gníomhaire Talún

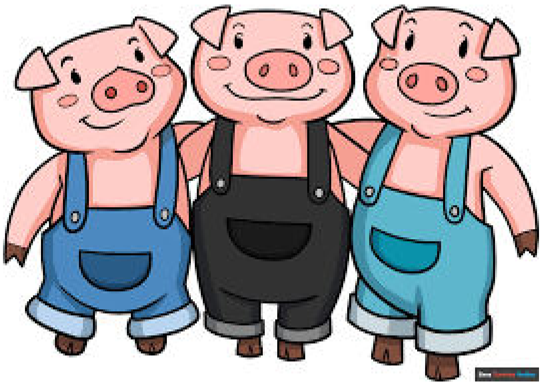

NA CARACHTAIR

Mamaí Muc

Micilín Muc

Máire Muc

Marcas Muc

An tUasal Mac Tíre (An Gníomhaire Talún)

Marcas Muc: Is liomsa an pláta sin, an ceann sin, tá m'ainm air. Is liomsa é!

Micilín Muc: Is liomsa é. Tá mo bhricfeasta air, is liomsa é anois!

Mamaí Muc: Stadaigí den troid. Tá tinneas cinn orm ag éisteacht libh. Níl spás sa teach seo do cheathrar.

Máire Muc: Níl cinnte! Níl aon spás ann do mo rothar.

Mamaí Muc: Tá sé in am agaibh bogadh amach. Teach beag deas do gach muc, bheadh sin go hálainn!

Micilín Muc: Mm! Ba mhaith liomsa teach le trí sheomra leapa, cistin ollmhór agus seomra suite beag deas.

Mamaí Muc: Bheadh sin deas cinnte.

Máire Muc: An sin é? Ba mhaith liomsa tobán te agus .... leaba mór go leor do rí!

Mamaí Muc: Tobán agus leaba! Agus cistin? An mbeidh tú ag cócaireacht?

Máire Muc: Ní bheidh. Is féidir liom bia a ordú! BLASTA!

Marcas Muc: Ba mhaith liomsa teach le dhá sheomra leapa, cistin, seomra suite, seomra folctha agus ... grianphainéil agus bairille d'uisce fearthainne.

Mamaí Muc: Ó go hiontach! Beidh tusa go maith don phlainéad. Sin plean an-mhaith!

Marcas Muc: Ar aghaidh linn anois! Tá cúpla teach ar *tithe.ie*. Ba mhaith liom iad a fheiceáil.

Máire Muc & Micilín Muc: Cinnte. Slán a Mhamaí!

Mamaí: Slán a mhuca beaga! … *(go ciúin)* Bígí cúramach, tá mac tíre mór amuigh ansin.

…………………………………………………………………………………………………

Marcas Muc: Anois, cá bhfuil an chéad teach? Suas an bealach seo… ar chlé, agus anois ar dheis, sin é!

Máire Muc: Tá sé … em … deas.

Micilín Muc: An bhfuil?

Mac Tíre: A chairde, is mise an gníomhaire talún. Tá fáilte romhaibh. Isteach libh. An bhfuil suim agaibh sa teach seo? Tá dhá sheomra leapa ann, cistin, seomra suite, … em… sórt seomra folctha …

Marcas Muc: … agus cuirfidh mise grianphainéil agus bairille d'uisce fearthainne ann. Beidh sé go hálainn!

Mac Tíre: Beidh sé go hálainn ar fad! Ach tá sé déanta as brící, ní as féar ná adhmad.

Marcas Muc: Is cuimhin liom an scéal sin!

Máire Muc & Micilín Muc: Cén scéal?

Marcas Muc: An cuimhin libh an scéal faoi na muca beaga agus na tithe déanta as brící, adhmad agus féar? Agus tháinig an … tháinig an …

Marcas Muc, Máire Muc & Micilín Muc: MAC TÍRE! ÁÁÁ! Rithigí!

Mac Tíre: Fanaigí! Cén fáth a mbíonn an scéal sin ag muca beaga? Is **fuath liom** an scéal sin!

Mamaí Muc: Tá mé an-sásta go bhfuil sibh ar ais sa teach. Mo mhuca beaga!